

Ἀποψις τῆς κορυφῆς τοῦ Ἀθῶνος

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ*

ἘΤΩ μετωνόμασε ὁ Χριστιανισμός τὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀκτὴν Ἀνατολικὴν γλῶσσαν τῆς Χαλκιδικῆς Χερσονήσου, μακρὰν ὄροσειράν, ἡ ὁποία ἀρχομένη ἀπὸ τὸν ἱστορικὸν ἰσθμὸν, τὸν ὁποῖον ὁ Ξέρξης ἠθέλησε νὰ τάμη, καταλήγει εἰς τὴν θάλασσαν.

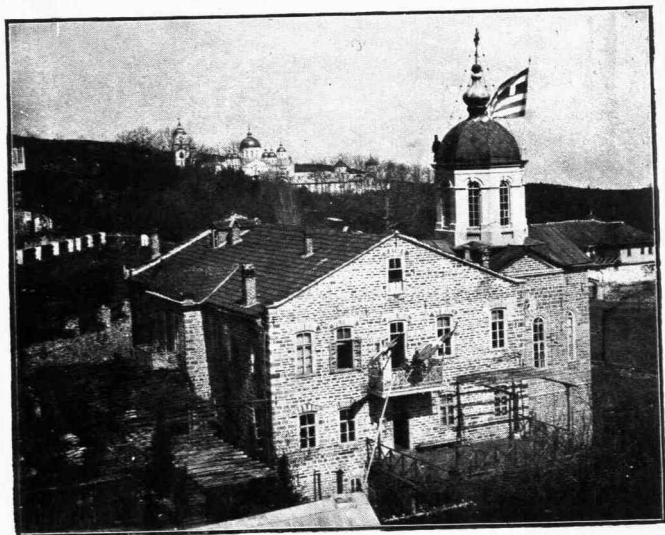
Ἀκριβῶς δὲ ἐκεῖ, ὅπου ἡ ὄροσειρὰ λήγει, ἐγείρεται μεγαλοπρεπῶς εἰς ὕψος 1953 μέτρων ὁ Ἀθῶς, ἡ ὑψηλοτέρα κορυφή, ὁπόθεν ἱστορεῖται ὅτι ἀνήγγειλαν διὰ πυρσῶν τὴν ἄλωσιν τῆς Τροίας εἰς τὴν βασίλισσαν τῶν Μυκηνῶν Κλυταιμνήστραν.

Ἐκ τῶν πόλεων Δῖον, Σάνη, Θύσσοι, Ἀκροθῶς κ.λ.π. τὰς ὁποίας ὁ Ἡρόδοτος καὶ ὁ Θουκυδίδης ἀναφέρουσιν, οὐδὲν σημερον σώζεται, τὸ δὲ ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἀγάλμα τοῦ Ἀθῶου Διὸς ἀντικαθιστᾷ σήμερον ἐκκλησιδίων τῆς Μεταμορφώσεως.

Διὰ τὴν φυσικὴν ὡραιότητα τοῦ Ἁγίου Ὄρους ὅσα καὶ ἂν εἴπη τις εἶναι ὀλίγα. Νικηφόρος ὁ Γρηγορᾶς γράφει τὰ ἑξῆς παραστατικώτατα: «ρεῖ πανταχόθεν τὸ εὐπνουν τῆς ὁσμῆς καὶ

* ΣΗΜ.— Αἱ φωτογραφίαι τῶν παρατιθεμένων εἰκόνων ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ ὁσονοῦπα ἐκδοθησομένου λαμπροῦ Λευκώματος τοῦ Ἁγίου Ὄρους ὑπὸ τοῦ Ἑλλήνος μοναχοῦ Στεφάνου ἱερομονάχου.

τοῦ ἄνθους τὸ εὐχρουν. Δένδρεσί τε πολυειδέσι κομᾶ καὶ ἄλση καὶ λειμῶνας ποικίλους. Πηγαῖς πολλαῖς αὐτοφυῶν ὑδάτων ὁ γῶρος ἄρδεται καὶ περιαντλεῖται, ρύακες ἄλλοι ἄλλοθεν ἀποβλύζοντες μυρίων γίνονται παῖδες πηγῶν. Τέρψεως πέπλος καὶ ἡδονὴ ἀνθρωπίνων αἰσθητηρίων». Τὸ ὑγιεινότατον τοῦ τόπου

Τὸ ἐν Καρυαῖς Κελλίον Παπα-Σεραφεῖμ

κλίμα ἐγνώριζον οἱ ἀρχαῖοι, ὁ δὲ Στράβων ἀναφέρων τοῦτο λέγει: «οἱ περὶ τὸν Ἄθωνα οἰκοῦντες λέγεται μακροβιώτατοι εἶναι».

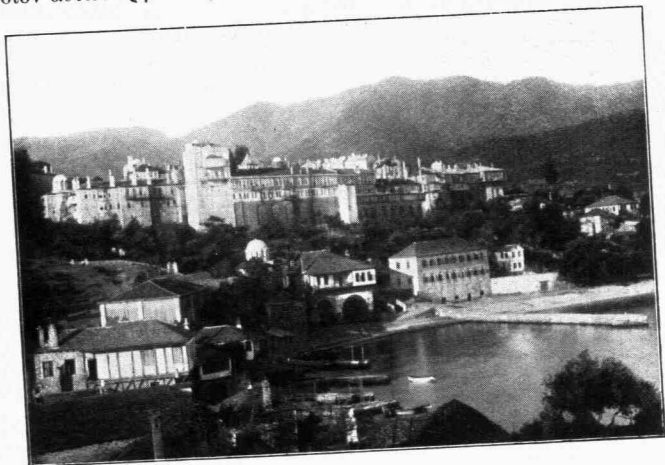
II

Κατ' ἀρχὰς μὲν μικρὰ ἡσυχαστήρια εἰς τὴν παρὰ τὸν Ἴσθμὸν γῶραν ἀπετέλουν τὴν μοναχικὴν ὑπόστασιν τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Ἀργότερον ὅμως πολλοὶ Αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου ἀνεγείρουσι μεγαλοπρεπεῖς μονὰς, ἀνακαινίζουσι ἄλλας καὶ ποικιλοτρόπως τὸ ἐνδιαφέρον αὐτῶν ἐκδηλοῦσι. Ὑποστηρίζεται ἡ ἐλευθερία τῶν μοναχῶν, ὅλη δὲ ἡ Χερσόνησος ἀναγνωρίζεται κτήσις αὐτῶν.

Ὁ Αὐτοκράτωρ Τσιμισκῆς διὰ χρυσοῦς αὐτοῦ, σωζομέ-

νου καὶ νῦν, ἐπικυροῖ τὸ Α' Τυπικὸν τοῦ Ἁγίου Ὁρους, δι' οὗ τίθενται αἱ βάσεις τοῦ μοναχικοῦ πολιτεύματος.

Ἀκολουθεῖ περίοδος εὐημερίας τῶν Ἀγιορειτῶν, αἱ μοναὶ προικίζονται διὰ μεγάλων ἀφιερωμάτων, περιβάλλονται διὰ τῆς προστασίας τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων, ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν μοναχῶν σημαντικῶς αὐξάνεται. Ἐπέρχεται ὁμως χαλεπὴ περίοδος. Οἱ Σταυροφόροι ἀφίνουσι βέβηλα τὰ ἴχνη τῆς διαβάσεώς των. Διαρπάζουσι καὶ λεηλατοῦσι πᾶν τὸ προστυχόν, τὸ δ' ἀπαίσιον αὐτῶν ἔργον συμπληροῦσι ὀλίγον ἀργότερον οἱ Καταλάνοι.

Ἱερὰ Μονὴ Βατοπεδίου

Ἀντιθέτως οἱ Σέρβοι, γενόμενοι κάτοχοι τοῦ Ἁγίου Ὁρους, πολλαχῶς εὐεργετοῦσι τὸν τόπον. Αἱ περιπέτειαι αὗται συντελοῦσιν ὥστε νὰ καταργηθοῦν πλεῖστα μοναστήρια, πολλὰ δὲ συγχωνεύονται. Ἡ ὑποταγὴ τοῦ Ἁγίου Ὁρους εἰς τοὺς Τούρκους οὐδόλως παραλλάσσει τὸ καθεστὼς αὐτοῦ.

Μουράτ ὁ Β' ἀναγνωρίζει τὰς προνομίας τοῦ τόπου καὶ διὰ φερμανίων οἱ μετέπειτα Σουλτάνοι ἐπικυροῦσι αὐτάς.

III

Σήμερον ὑπάρχουσι 20 μοναί, αἱ ὁποῖαι ἱεραρχικῶς ἔχουσιν οὕτω :

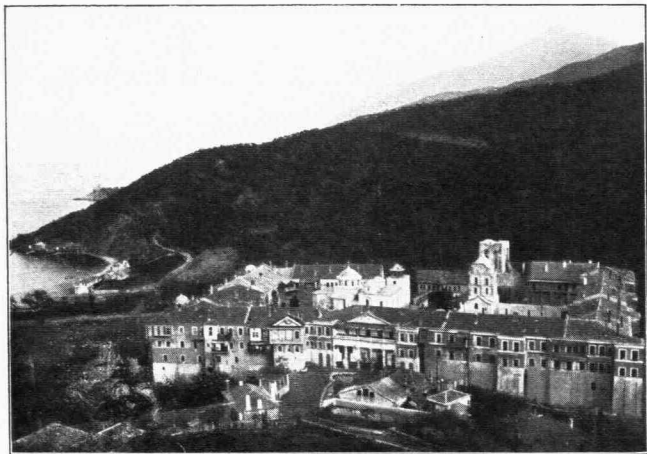
Λαύρας, Βατοπεδίου, Ἰθῆρων, Χιλανδαρίου, Κοτλουμουσίου, Παντοκράτορος, Ξηροποτάμου, Ζωγράφου, Δοχειαρίου, Καρακάλ-

λου, Φιλοθέου, Σίμωνος Πέτρης, Ἀγίου Παύλου, Σταυρονικήτα, Ξενοφῶντος, Γρηγορίου, Ἐσφιγμένου, Ρωσσικοῦ Κωνσταμονίτου.

Ἐκτὸς τούτων ἐν Ἀγίῳ Ὄρει ὑπάρχουσι 14 Σκῆται, περὶ τὰ 200 κελλία, 30 καθίσματα, 10 ἡσυχαστήρια ἐξαρτώμενα πάντα ἐκ τῶν 20 Μονῶν.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν μοναχῶν ἀνέρχεται εἰς 7 χιλιάδας, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ ἡμίσεις εἶναι Ἕλληνες, 3 χιλιάδες Ρῶσσοι, 300 Βούλγαροι, 50 Γεωργιανοὶ καὶ 40 Σέρβοι.

Καὶ οἱ μὲν Ρῶσσοι κατ' ἀρχὰς τοῦ τελευταίου αἰῶνος ἔζων

Ἱερὰ Μονὴ Ἰβήρων

εἰς διάφορα παραρτήματα τῶν Μονῶν, κατώρθωσαν δὲ διὰ διαφορῶν μέσων νὰ ἐκρωσσίσουν τὴν Μονὴν Παντελεήμονος.

Οἱ Βούλγαροι εὗρηνται εἰς τὴν Μονὴν Ζωγράφου, οἱ δὲ Σέρβοι εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Χιλιανδαρίου.

IV

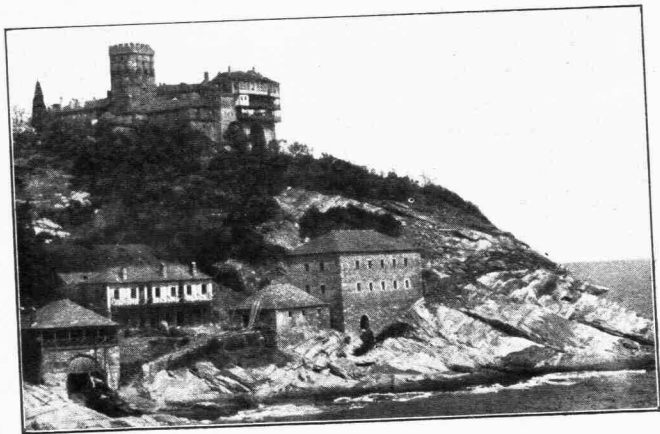
Αἱ Μοναὶ πᾶσαι εἶναι ἀχανὲς ἰδρύματα ἀρχαίου ὕφους ἔχουσαι νὰ ἐπιδείξωσι τοὺς βυζαντινοῦ ρυθμοῦ ναοὺς αὐτῶν, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἡ Ἀγιογραφία ἀντιπροσωπεύεται διὰ πλείστων μωσαϊκῶν καὶ τοιχογραφιῶν.

Ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τῶν Μονῶν κατάκεινται πλείστα χρυσόβουλλα, φερμάνια Σουλτάνων, παλίμψηστα καὶ πολλὰ χειρό-

γραφα, εἰς δὲ τὰ θησαυροφυλάκια αὐτῶν φυλάσσονται πολλὰ κειμήλια ὑψίστης ἱστορικῆς ἀξίας. Ἐκ τῶν χειρογράφων μεγίστης ἀξίας θεωροῦνται ἡ Γεωγραφία Κλαυδίου τοῦ Πτολεμαίου, ἡ Βοτανικὴ τοῦ Διοσκουρίδου, τὸ Εὐαγγέλιον Ἰωάννου τοῦ Καλυβίτου καὶ ἄλλα, ἐκ δὲ τῶν κειμηλίων ὁ Σάκκος Νικηφόρου τοῦ Φωκᾶ, ἡ Πανσέχρη τῆς Πουλχερίας, τμῆμα τοῦ Τιμίου Ξύλου, τμῆμα τῆς Σκηνῆς τοῦ Μ. Ναπολέοντος, ἡ ἐξ ἰάσπιδος φιάλη Μανουὴλ τοῦ Β' καὶ ἄλλα.

V

Διοικητικῶς τὸ Ἅγιον Ὄρος εἶναι αὐτοδιοίκητον. Εἵκοσιν

Ἱερὰ Μονὴ Σταυρονικήτα

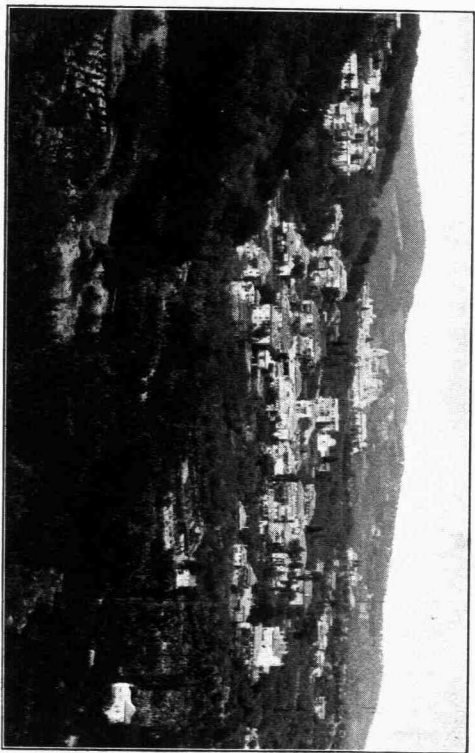
ἀντιπρόσωποι, εἰς ἐξ ἐκάστης Μονῆς, συνεχόμενοι ἐν Καρυαῖς ἀποτελοῦσι τὴν Ἱερὰν Σύναξιν καὶ συσκέπτονται περὶ παντὸς ἀναφυομένου ζητήματος.

Τὴν Τουρκικὴν ἐξουσίαν ἀντεπροσώπευε ὁ Καϊμακάμης, μηδεμίαν πραγματικὴν κεκτημένος ἀξίαν.

Πλὴν δὲ 700 λιρῶν ἑτησίως καταβαλλομένων εἰς τὴν Τουρκικὴν Κυβέρνησιν οὐδένα ἄλλον φόρον ἐπλήρωναν οἱ Ἅγιορεῖται, οὐδὲ τελωνιακὸν δασμὸν ἔδιδον.

Ἦδη διὰ τῆς Ἑλληνικῆς κατοχῆς νέα περίοδος ἄρχεται. Οἱ μοναχοὶ μετ' ἀγωνίας ἀποβλέπουσι εἰς τὴν ὀριστικὴν τοῦ Ἁγιορείτου ζητήματος ἐξέλιξιν, τοιαύτη δὲ ποθητὴ εἶναι δι' αὐ-

Γενική ἄποψη τῶν Καθνῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους

τοὺς μόνον ἢ μετὰ τῆς μητρὸς Ἑλλάδος ἔνωσις καὶ διὰ τὴν ὁποίαν ἐν ταῖς ὁλονυκτίοις αὐτῶν προσευχαῖς εὐελπιστοῦντες τοῦ Ὑψίστου δέονται.

(Ἰούλιος 1913)

ΣΣ

ΠΟΛΕΜΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑ

Καλή μου,

Μόλις τέλειωσεν ἡ μάχη·
βροντοῦν σι' ἀντιὰ μου ἀκόμη τὰ κανόνια
τόσο, ποῦ λέω πῶς θὰ περάσουν χρόνια
καὶ τελειωμὸν ὁ ἀντίλαλος δὲ θᾶχῃ.

Μεγάλο θαῦμα, ἀλήθεια! Μὲ τί θάρρος
κι' ὁ πειὸ δειλὸς τὸ θάνατο ἀντικρούζει!...
Βλέπω τὸ Χάρο γύρω νὰ θερίζῃ,
κι' ὁμως ξεχνῶ πῶς εἶν' αὐτὸς ὁ Χάρος.

Μὰ ὅταν τελειώσῃ ἡ μάχη καὶ σηκώνουν
στὸν κάμπο τὰ κορμιά τὰ σκοτωμένα,
πετάει ὁ νοῦς μου μονομιᾶς σὲ σένα
καὶ μιὰ στιγμή τὰ μάτια μου βουρκώνουν.

Στοχάζομαι ὁ φτωχὸς (σὸν γῶρῃσέ μου,
Πατρίδα μου, τὴν ταπεινὴ τὴ σκέψι!)
πῶς, ἂν τὸ βόλι ἀπάνω μου εἶχε στρέψει,
ἄχ! δὲν θὰ σὲ ξανάβλεπα ποτέ μου!

Γιὰ μιὰ στιγμή μονάχα· μὰ ὅταν πάλι
χύνει' ὁ Χάρος μ' ὅλη τὴν ὁρμή του,
τόσο μὲ συνεπαίρν' ἡ δύναμί του,
ποῦ ὁρμῶ νὰ πέσω σιὴ φοριχτὴ του ἀγκάλη.

Πῶς νὰ σ' τὸ πῶ; σιὴ σκέψι μου, σὲ σένα
τόσο σφιχτὰ δεμέν' εἶν' ἡ Πατρίδα,
ποῦ μιὰ βραδεῖα στὸν ὕπνο μου τὴν εἶδα
μὲ τὴ δική σου τὴ μορφή, παρθένα.

Ἄχ! νὰ βρισκόμουν κάποτε σιμά σου!
Ὁ κίνδυνος μεθάει, ἀγαπημένη·
μὰ σὰν τραγοῦδι μέθης ἀνεβαίνει
σιὰ χεῖλή μου τὸ γλυκερὸ ὄνομά σου.